

В люлката на горската история се кове бъдещето на горите

Историята и настоящето

• В исторически план за началото на управлението на горите в Старозагорския окръг се сочи 1893 г., като в горско отношение окръгът е разделен на три лесничества начело с лесничей – Старозагорско, Казанлъшко и Новозагорско.

• Първото залесяване е извършено през 1895 г. от Старозагорския митрополит Методи Кусевич. Днес това е лесопаркът „Аязмото“.

• През 1905 г. в Казанлък се открива първото Бюро за укрепяване на пороищата и залесяване, оглавно от френския специалист по борба с ерозията Феликс Луи-Мари Вожли. Поставено е началото на организираната борба с почвената ерозия в региона и в България.

• Първите баражи са построени в пороите Гръчко дере и Кара дере.

• Цялостната борба с пороите в района на РДГ – Стара Загора, се води от Бюрото и секциите по укротяване на пороищата, а след сливането им с горските стопанства дейността е поета от тях. До 1944 г. в района са залесени 31 854 дка млади горски култури.

• През 1949 г. се образуват районните дирекции по горите, сред които е РДГ – Стара Загора.

• Големият размах на противоерозионните мероприятия започва през 50-те години на XX век. Той е обусловен от необходимостта да се предпазват от затлачване строящите се язовири „Копринка“, „Жребчево“ и „Розов кладенец“.

• Овлдени и залесени са водосборите на най-поройните реки – Шипченска, Бедечка, Табашка, Енинска, Мъглижка, Новомахаленско дере, Калайков дол и е създаден горският защитен пояс около яз. „Копринка“.

• През 70-те години на XX в. са извършени рекултивационни дейности в района на комплекса „Марица – изток“, които се ръководят от Горскостопанския комбинат в Стара Загора.

• Днес РДГ – Стара Загора, осъществява дейността си на територията на едноименната област. Горските територии заемат площ 174 111 ха, като от тях държавни са 149 720 ха (86 %); общински – 8727 ха, частна собственост на физически лица – 12 928 ха, на юридически лица – 1064 ха, и на МОСВ – 1672 хектара.

• Залесената площ е 163 883 ха, от които 36 568 ха (22 %) са иглолистни и 127 381 ха (78 %) – широколистни. Интересен факт е, че до 2000 г. иглолистните са заемали 30 % от залесената площ и промяната с 8 % в полза на широколистните е постижение на лесовъдите в областта.

• Средната възраст на горите е 61 г.; среден бонитет – IV; средна пълнота – 0.7; среден годишен прираст – 3.31 м³/ха; среден годишен прираст за региона – 526 969 м³; среден запас – 170 м³/ха; общ запас – 27 914 233 м³, като нарастването е с над 1 млн. м³ в сравнение с 2005 година.

• Всички иглолистни гори са с изкуствен произход, с основни видове черен и бял бор, смърч, ела, кедр и дугласка.

• Преобладаващи широколистни са зимният дъб, букът, обикновеният габър и черът.

• На територията на Регионалната дирекция по горите върху южните склонове на Стара планина, част от Сърнена Средна гора и част от Горнотракийската низина осъществяват дейността си 6 териториални поделения на ЮИДП – Сливен – Държавните горски стопанства в Казанлък, Мъглиж, Гурково, Стара Загора, Чирпан и ДПС „Мазалат“.

– Инж. Заяков, как оценявате дейността на Регионалната дирекция за изминалата година в числа и факти?

– Трудно ми е да дам оценка на работата ни, защото оценките ги поставят обществото, ръководителите на МЗХ и ИАГ. Имам щастието да работя в един прекрасен колектив, изграден от интелигентни и можещи колеги и служители, в който висшистите са 95 % (без горските инспектори в екипите). Гледаме в една посока, взаимно се допълваме и се стараем да намерим адекватни решения на задачите.

През 2023 г. извършихме 28 101 проверки, което е с 41 % повече от 2022 година. Във всяко насаждение, за което има издадено позволително за сеч, правим по 3 проверки – две по времето на извършване на сечта и една след осветелстване на сечицето. През 2023 г. в

Инж. Петър Заяков е дългогодишен директор на РДГ – Стара Загора – застъпил е на тази длъжност през 2000 година. Като ръководител на регионалната горска структура постига баланс на интересите между различните собственици на гори, полага големи усилия за запазването и обучаването на кадрите, пази най-добрите създадени традиции в горското и ловното стопанство. Под ръководството му в практиката се прилага работеща система за осъществяване на ефективен контрол по опазването и стопанисването на горите и дивеча в района на РДГ – Стара Загора.

Носител е на приза „За цялостен лесовъдски принос“ за 2022 година.

Гледаме в една посока и намираме адекватни решения на задачите

сечищата са извършени 3945 проверки, с 14 % повече в сравнение с миналата година. Отчитаме като положителен факт, че от 709 наказателни постановления са обжалвани само 12 и няма нито едно отменено, като са издадени 8 присъди. Имаме проблем с ниската събираемост на глоби на наказателните постановления, макар че многократно сме провеждали разговори с НАП и сме експериментирали събираемост чрез частните съдебни изпълнители.

– Какви приоритети и акценти сте набеявали за 2024 година?

– На първо място е провеждането на все по-добър и ефикасен контрол върху дейностите в горите и транспорта на дървесина и осигуряването на техническа обезпеченост на РДГ за оптимизиране на изпълнението на контролните функции. Чест прави на ръководството на МЗХ и ИАГ, че ни предоставиха през м.г. 2 високопроходими автомобила.

Ще продължим усилията за запазва-

не и задълбочаване на доброто взаимодействие и партньорство със структурите на държавната и местната власт, НПО и гражданите с цел оптимизиране на превантивната работа в горските територии и защитата им от пожари.

За текущо откриване на възникнали проблеми и своевременното им решаване и предприемане на ефективни превантивни мерки ще осъществяваме постоянен мониторинг върху дейностите в горите.

Ще упражняваме стриктен контрол по изпълнението на противопожарните планове. Както и досега, ще оказваме методическа помощ на лесовъдите на частна практика при стопанисване на недържавните гори. В тази връзка е и подобряването на организацията на административното обслужване на собствениците на гори и лицата, вписани в регистъра на ИАГ за упражняване на лесовъдска практика, за изработване на горскостопанските планове и програми и тяхното прилагане за постигане на оптимални резултати при управлението, възпроизводството, стопанисването и опазването на горите.

Неотменна част от дейността ни е стриктният контрол за спазване на Закона за горите и Наредба № 8 за сечите в горите.

– Вие сте един от най-дългогодишните директори в горската система, доказан във времето професионалист. Удовлетворен ли сте от своя професионален път и с какво бихте искали да бъдете запомнен?

– Благодарен съм на съдбата, че тя винаги и до този момент е била благосклонна към мен в професионален и личен план. Работил съм само на две места – ГС – Мъглиж, което ще остане завинаги в сърцето ми, и РДГ – Стара Загора, с

Колективът на РДГ – Стара Загора, с директор инж. Петър Заяков, заместник-директори инж. Николай Иванов и инж. Кристиян Колев и главен счетоводител Мима Томова

Представяме Регионалната дирекция по горите – Стара Загора

която щастливо ме свързват последните 25 години, и никога, дори за миг, не съм искал да работя другаде.

През целия ми трудов път съм бил заобиколен от знаещи лесовъди, коректни ръководители и лоялни служители, от които съм се учил и продължавам да се уча. Много съм се старал и мисля, че успях през всичките тези години в област

Стара Загора да не остане нито един инженер лесовъд без достойна работа.

– Какво бихте пожелали на младите колеги, които тепърва започват своята работа в горите?

– Когато започнах работа в Дирекцията, бях най-младият, а сега констатирам, че всички работещи в нея съм ги

назначавал с моя заповед. Обичам да работя с млади хора – те са нашето бъдеще, прагматични са, диалогични и им се възхищавам. Желая им да са здрави и да обичат професията си. Само така няма да имат нито един работен ден, като мен след 39 години служба, в който да не са били в полза на българската гора.

Контролът върху дейностите в горите и транспорта на дървесина – без компромиси

Няма спор, това е най-важната дейност на Регионалното управление, в която постоянно се търси не само повишаване на ефективността на проверките, но и се засилва превантивната дейност. На територията на РДГ – Стара Загора, в момента има регистрирани 146 обекта по чл. 206

от ЗГ; обектите с временно преустановена дейност по чл. 13, ал. 9, т. 2 от Наредба № 1 за контрола и опазването на горските територии (НКОГТ) – един, по т. 3 – три; по т. 4 – четири; обектите за продажба на дървесина и дърва за огрев – 6; за преработка на дървесина – 49;

за производство на пелети и технологични трески – 12; складовете за строителни материали са 24.

С екип № 3 от РДГ посетихме три от подлежащите на контрол обекти и на практика видяхме как се провежда проверката. Инж. Койчо Койчев – главен

на екипа, делово започнаха работата си в „Сън Лес“ ЕООД, чийто собственик е Константин Костов. Складът се намира в промишлената зона на Стара Загора и е сравнително нов – заработил е през 2022 година. Този обект по чл. 206 е с доста обширна площ, много продукция и новоизградени помещения, добре оборудван технически, с иновативна технология за продажба на дърва за огрев в т.нар. бигбеци – дишащи торби, които съдържат по кубик чудесно подредено и сухо топливо. Собственикът ни показва работата с влагомер при бигбег торбите, който отчете 10 % влажност – добре изсушена дървесина, което е и предпоставка при горенето да се отделят по-малко вредни емисии.

Какво се извършва от проверяващите в такъв обект? На проверка подлежат постъпилата дървесина и дали е маркирана, видеонаблюдението на входа и

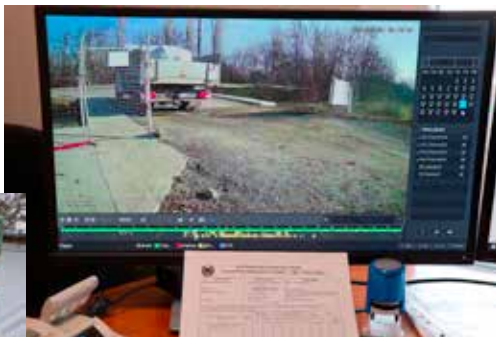
изхода на склада, електронният дневник на постъпилата, преработената и експедираната дървесина. Всичко минава точно и бързо, прегледани са изправността на камерите и направените от тях видеозаписи на движението на дървесина, които задължително се пазят 30 дена, и

експерт по контрола на обектите по чл. 206, Христо Христов – горски инспектор, и Иван Чомаков – ръководител

на собственика са издадени констативни протоколи за извършената проверка. „От няколко месеца – обясни ни инж. Койчев – се издава и т.нар. чек лист, който е нещо като удостоверение, че обектът е от спазващите всички правила. Идеята ни е не да дебнем нарушителите и да им

Екип № 3 горски инспектори от РДГ – Стара Загора: инж. Койчо Койчев – главен експерт, Иван Чомаков – ръководител на екип № 3, Христо Христов – горски инспектор, проследяват записите от видеонаблюдение в обект по чл. 206 от ЗГ – склад за дървени материали, на „Сън Лес“ ЕООД със собственика Константин Костов

Видеонаблюдение на входа и изхода на обекта се води 24 часа

Една от иновациите в склада на „Сън Лес“ – измерване на влажността на предлаганите на купувачите дърва за огрев

Преди да започне проверка, горските инспектори задължително се легитимират

Минко Топалов – собственик на „Рая Форест“ ЕООД, предоставя информация на екип № 3

Проверка на екип горски инспектори на РДГ – Стара Загора, в сечището на фирма „Загора Лес 2022“ на Димитър Минчев, която извършва дърводобив

Проверката в сечището завършва с оформянето на документацията

съставяме актове, а да обучим собствениците да работят законно и честно. Но в същото време разработихме и методика за рискови обекти.“

В случая със „Сън Лес“ ЕООД всичко е точно по този начин. Търсенето на дърва за огрев и друга дървесина тази година, за съжаление, е много ниско и собственикът е намалил работниците си и търпи загуби. Пожелалме му ситуацията да се промени бързо.

Вторият обект по чл. 206 бе „Рая Форест“ ЕООД със собственик Минко Топалов, който се занимава и с дърводобив. Складът, който се намира край с. Хрищенни, е с по-дългогодишна дейност – работи от 10 години, предлага само дърва за огрев, но и в него търсенето е намалало драстично. Това не означава обаче, че не подлежи на проверки, които се провеждат по същите правила, които ние подробно разгледахме в предишния обект.

Най-важните, ефикасни контролни и превантивни, мерки започват от сечището. Със зам.-директора на РДГ – Стара Загора, инж. Кристиян Колев и служителите от РДГ – главният експерт по

Мястото за смяна на гориво-смазочните материали се поддържа в изряден вид

стопанисване инж. Йорданка Стоилова и главният горски инспектор, отговарящ за района, инж. Станислав Вџев, стигаме до обекта от 22 ха, където се извежда постепенно-котловинна сеч с интензивност 25 % и техническа сеч с интензив-

ност 100 %. Той се намира над красивото село Дъбрава на територията на ДГС – Стара Загора. Още в началото на обекта ни посрещат технолоът по дърводобива от Първи ГСУ Динко Господинов. Горските инспектори проверяват работата на фирмата „Загора Лес“ на Димитър Минчев, която добива дървесината в обекта. Контролът включва проверка на цялата документация на сечището, таксационните характеристики, посочени в карнет-описа на насаждението, издаденото позволение за сеч за този обект, следи се дали извършена маркирания отговаря на предвидената сеч, дали отсечените дървета имат марка.

В сечището не се установяват нарушения, а и то изглежда много подредено. Ясно личат знаците, отбелязващи запазването на стари дървета, както повелява стандартът FSC, по който ДГС – Стара Загора, е сертифицирано. Няколкото работници, оборудвани със защитни облекла и средства, продължават работата си и ни показват дори в какъв образец ред се поддържа мястото за смяна на гориво-смазочните материали.

Родилният дом на гората – на един век

Разсадникът „Ветрен“ на Държавно горско стопанство – Мъглиж, създаден през 1924 година

Огромно удоволствие, повярвайте ни, е да посетиш горски разсадник. А ако той е и един от най-известните в страната, с традиции, с производство на качествен посадъчен материал, с добра материална и техническа база и с хора, които в работата си влагат много любов, какъвто е разсадникът „Ветрен“ на ДГС – Мъглиж, не ти се напуска този „родилен дом“ на гората. Разсадникът е от 208 дка и тази година ще отбележи своята 100-годишнина.

Влизаме в халето за контейнерни фиданки с Пенка Минтова – ръководител

Пенка Минтова – ръководител на разсадника, със своята „гордост“

на Ветренския разсадник, която бърза да каже: „Сега ще ви покажем нашата гордост“. „Гордостта“ са много жизнени, образцово отгледани в контейнерчета фиданки черен бор и атласки кедр. Наредени са в очакване да заминат за залесяване в Държавните горски стопанства в Чирпан и Нова Загора. И в момента те са като картина, но си представихме какъв пейзаж ще изрисуват, когато станат нова гора.

Разходихме се из разсадника с дирек-

тора на ДГС – Мъглиж, инж. Деян Белемезов, който впрочем преди десетина години бе ръководител на този разсад-

вършват фенологични изследвания. Създаването на вегетативна семенпроизводствена градина от 24 клона бяла акация

Инж. Деян Белемезов – директор на ДГС – Мъглиж

ник и го направи образцов и известен в цяла България.

За добив на необходимия посадъчен материал ДГС – Мъглиж, разполага със семенпроизводствени насаждения на обща площ 489.5 ха, като на територията на разсадника се намират две от тях – акациевата и липовата семенпроизводствени вегетативни градини, по 8 дка площ всяка. С тях се увеличават производителността и събирането на семена за производството на фиданки и се из-

преди 30 години е гордост за инж. Петър Заяков, който тогава е зам.-директор на Горското стопанство в Мъглиж.

И двете семенпроизводствени насаждения са в добро състояние, през годините се поддържат. „И двете градини са много важни за нас – допълва разговор инж. Иван Глухарев, зам.-директор на ДГС – Мъглиж, – защото от няколко години предоставяме фиданки от тези медоносни видове за залесяване на всеки регистриран пчелар.“

Люлката на залесителното дело в България

Старозагорска област неслучайно се нарича люлката на залесителното дело у нас. Още през 1895 г. големият

български родолюбец Охридски и Старозагорски митрополит Методи Кусевич, родом от Прилеп, започва залесяването

на голия хълм над Стара Загора – Аязмото (днес прекрасен лесопарк на града). През 1905 г. по покана на българското

Един от баражите в м. Кара дере, изградени между 1912 – 1913 г. под ръководството на началника на Секцията за укрепяване на пороищата и залесяване в Казанлък Гавраил Заяков, и днес е на стража на гората и населените места

Инж. Тошо Петров – зам.-директор на ДГС – Казанлък, в което священо се пази горска история

Равня, за да започне първите залесявания и строеж на баражни съоръжения, след това – околностите на с. Шипка. Делото му е продължено през 20-те години от Секция по УПЗ в Казанлък, а след това от Горските стопанства в Казанлък и Мъглиж, регионалната горска служба в Стара Загора. Или иначе казано – лесовъдът е този, който довежда до успешния край овладяването на ерозионните процеси в региона и залесява напълно оголени склонове на Балкана с помощта на технико-укрепителните съоръжения и залесяването на стотици декари нови гори, покрили днес снагата на Стара планина в зелената вечна премяна.

правителство в Казанлък пристига френският специалист по борба с ерозията Феликс Луи-Мари Вожли, който открива и ръководи до 1911 г. първото в България Бюро за укрепяване на пороищата и залесяване. През 1905 г. Вожли избира най-опороената до Мъглиж местност –

Започнала в началото на ХХ в., борбата с ерозията в Старозагорския край има своята славна история и е част от Златния лесовъдски век в нашата страна, който продължава почти до края на ХХ век. Още веднъж бихме искали да ви напомним, че тя достойно е отразена в книгата на инж. Пеко Панов „Укротените порои в България“, издадена през

2000 г. със съдействието на Министерството на земеделието и горите и Националното управление по горите. Не само любопитно, но и задължително е всяко ново поколение лесовъди да отваря тази книга. Както и албумът „Гора за хората – България преди и сега“, претърпял второ издание през март 2024 година.

И тъй като всеки делник може да се превърне в нашата горска история само ако всяко следващо поколение успее да я съхрани, през 1980 г. тогавашният Горскостопански комбинат в Стара Загора създава в гр. Шипка Музей на залесяването – единственият в България. През своето почти половинвековно съществуване музеят пази нашата славна горска история.

Много пъти сме се спирали на това специално място, не пропуснахме и тази пролет. Сградата на музея е в процес на реновиране – засега е подменена дограмата на прозорците, и по уверенията на ръководството на ДГС – Казанлък, ремонтите ще продължат. Единственото нещо, което ни се иска да споделим чрез страниците на списанието, е призивът „Коледи, запазете безценната му експозиция“. Тя съдържа историята на първите залесители начело с Феликс Вожли и Петър Манджуков. Защото така ще проявим отговорност да пазим за поколенията цялата горската ни история.

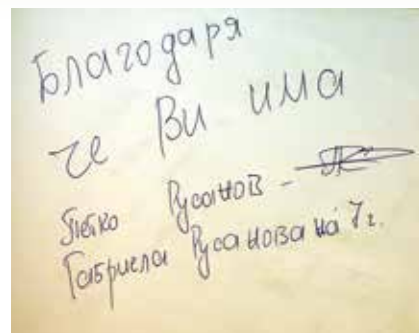

Музеят на залесителното дело в гр. Шипка, открит през 1980 година

Инж. Кънчо Курумилев – началник на ГСУ – Шипка, ДГС – Казанлък, разказва за експозицията на музея

Сбирка на природно разнообразие и красота

Част от експонатите на Природонаучната сбирка в РДГ – Стара Загора

В сградата на РДГ – Стара Загора, единствената Природонаучна сбирка за Старозагорска област радва окото на любопитните посетители. Създадена е през 2016 г. за посещение и обучение на деца от детски градини, ученици, студенти, граждани. Тя съдържа 345 експоната от характерни и редки за България животински видове. Сред изложените 207 вида животни могат да се видят дори такива, които никога не са обитавали страната ни. За всеки отделен експонат в сбирката служителите на Дирекцията могат да говорят дълго и със страст, зад която личат усърдието, грижовността и системните им усилия това посветено на

природата кътче да съществува и днес. По-голямата част от препаратите (които са от 30-те и 40-те години на миналия век) са предоставени от 6 ОУ „Свети Никола“ в Стара Загора. Земноводни, влечуги, ракообразни, мекотели, бозайници и птици се показват пред погледа на посетители, които в присъствието на служител на Регионалната дирекция безвъзмездно могат да посещават сбирката всеки делничен ден.

Табелките на български и латински език с името и вида на всеки експонат са в помощ на децата и учениците, не пропуснали да запишат впечатленията си черно на бяло в Книгата за посеще-

ния. За поставянето на табелките помага проф. Евгени Райчев от Тракийския университет в Стара Загора, с когото служителите на Дирекцията поддържат редовно състоянието на експонатите.

Докато зам.-директорът на РДГ инж. Кристиан Колев ни разказва за множеството препарати, на прага на сбирката се появява учителка от СУ „Васил Левски“ в града с молба на следващия ден да бъде приет класът ѝ на посещение.

Екип на сп. „Гора“
Светлана БЪНЗАРОВА
Борислав БЕЛДЕВ
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ

Избран е нов декан на Факултет „Горско стопанство“ в Лесотехническия университет

На 20 февруари доц. д-р Стоян Иванов Стоянов бе избран за декан на Факултет „Горско стопанство“ в Лесотехническия университет.

Роден е на 11.11.1972 г. в Ямбол. Средното си образование завършва в Математическа гимназия „Николай Лобачевски“ в родния си град през 1990 година. През 1995 г. завършва Лесотехническия университет с магистърска степен по горско стопанство.

Защитава докторска дисертация по научната специалност „Ловно стопанство“ и придобива образователна и научна степен „доктор“ през 2013 година.

В периода 1995 – 1997 г. работи в ДГС „Тунджа“ – Ямбол, като технолог по лова. През 1997 г. постъпва в Лесотехническия университет, като последователно е асистент (1997 г.), старши асистент (2000 г.), главен асистент (2004 г.) и доцент (2021 г.).

Извежда лекционните курсове по „Ловно стопанство“, „Паркова фауна“, „Ловни туристически ресурси“ и „Ловностопански мениджмънт“. От 2014 до 2017 г. води лекции по „Дивечовъдство“ на студентите от специалност „Ветеринарна медицина“ на английски език.

Научно-изследователската му дейност е отразена в 50 публикации, в това число 32 научни статии и доклади, една монография,

три книги и едно учебно пособие. Научните му публикации имат над 400 цитирания в престижни научни списания, монографии и дисертации.

Участва в множество научно-изследователски и научно-приложни проекти. Член е на работни групи за разработване на нормативни документи в областта на ловното стопанство. От 2001 г. е член на Ловния съвет към ИАГ, от 2005 г. – на Комисията по ловно стопанство към Управителния съвет на Съюза на ловците и риболовците в България, а от 2021 г. – на УС на СЛРБ. Член е на неформалната научна група за чакала в Европа (Golden Jackal Informal Study Group in Europe – GOJAGE, <http://goldenjackal.eu>). Участва в научни журита за придобиване на научни степени и академични длъжности.

Научните му интереси са в направления популационна екология, популационни модели, мониторинг на дивеча, приложение на математически методи и модели в екологичните изследвания.

